Dorupio slėnyje yra išlikęs vertingas daugiasluoksnės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis su II tūkst. I pusės ir XVII–XIX a. horizontais. Iš viso inventorinta ir LNM perduota 119 radinių.

Marcinkonys old settlement

In 2019, an investigation was conducted at Marcinkonys old settlement (Varėna District, S Lithuania) in the vicinity of a planned small bridge over the stream Dorupis. Two test pits totalling 2 m^2 were excavated and four boreholes were made using a push probe. There was a sand layer with flint debitage and 17th–19th-century finds down to a depth of 40 cm in test pit 1. Below this was a cultural layer with pottery characteristic of the first half of the 2nd millennium (Fig. 1). There was a sand layer down to a depth of 45 cm in test pit 2, and below that a roughly 50 cm thick, dark grey cultural layer (Fig. 2) with pottery characteristic of the first half of the 2nd millennium. Sterile soil was reached in the boreholes from a depth of 60–90 cm. In all, 119 finds were inventoried.

Mindaugas Grikpėdis

Žuklijų piliakalnio papėdės gyvenvietė

2019 m. atlikti žvalgomieji tyrimai bei žvalgymai Žuklijų piliakalnio I su papėdės gyvenviete teritorijoje (Trakų r., Grendavės sen.). Naujai įrengiamos infrastruktūros vietose iškasti 4 bendro 10,5 m^2 ploto šurfai, demontuojamų pamatų vietose žvalgytos 8 bendro 2,5 m^2 ploto pamatų duobės. Taip pat atlikti apie 12000 m^2 ploto vizualiniai paviršiaus žvalgymai į R nuo piliakalnio esančiame arime.

Žuklijų piliakalnis I įrengtas Vilkokšnio ežero Š krante esančioje atskiroje kalvoje. Aikštelė ovali, pailga Š–P kryptimi, 20x12 m dydžio. Ją žiedu juosia 1,5 m aukščio P ir 3 m aukščio Š, 9–15 m pločio pylimas. Š papėdėje iškastas 26 m pločio, 2 m gylio griovys. Šlaitai statūs, 5–8 m aukščio. Š papėdėje 0,5 ha plote yra papėdės gyvenvietė. Piliakalnis datuojamas I tūkst. viduriu – II tūkst. pradžia. 1955 m. piliakalnį lankė A. Tautavičiaus vadovaujama žvalgomoji ekspedicija. Tuomet gręžiniais nustatyta, jog aikštelėje yra 40–50 cm storio juodos žemės sluoksnis (*LIIR*, f. 1, b. 33, p. 89).

Šurfai 1–2 tirti saugomos teritorijos PR dalyje, šurfai 3–4 – saugomos teritorijos Š dalyje. Šurfuose 1–2 ir 4 archeologinių struktūrų neaptikta, įžemis juose fiksuotas nuo 20–30 cm gylio, šurfe 4 rastos dvi titnago nuoskalos.

Šurfas 3 buvo 2x1 m dydžio, orientuotas ŠR–PV kryptimi. Po 10 cm storio velėna atidengtas 20–70 cm storio šviesiai pilko žvyringo grunto sluoksnis, storėjantis ir gilėjantis piliakalnio link, t. y. PV kryptimi (1 pav.). Šurfo ŠR dalyje šio sluoksnio apačia buvo 30–35 cm gylyje, o PV dalyje siekė 70–80 cm gylį. Sluoksnyje aptikta II tūkst. I pusei būdinga apžiestos keramikos šukė, puošta linijomis, mažytis lipdytos keramikos fragmentas, 2,4 cm skersmens rutulio formos gludintas akmuo, 3 titnago nuoskalos bei arklio priekinio danties fragmentas. Žemiau slūgsojo 10–20 cm storio tamsiai pilko grunto kultūrinis sluoksnis, kuriame rastos 5 titnago nuoskalos bei stambaus žinduolio ilgojo kaulo diafizės fragmentas. Įžemis – žvyras, šurfo ŠR dalyje pasiektas nuo 40–45 cm gylio, o PV dalyje –nuo 90–100 cm gylio.

Sprendžiant pagal šurfo 3 lokaciją bei stratigrafiją, jame buvo atidengtas piliakalnį juosusio gynybinio griovio Š kraštas. Griovys siekė bent 1 m gylį nuo dabartinio paviršiaus, o P kryptimi gilėjo. Griovio apačioje atidengtas tamsiai pilkas kultūrinis sluoksnis, tikėtina, susiformavo piliakalnį naudojant. Sluoksnyje

1 pav. Dešinėje – šurfe 3 atidengtas gynybinio griovio fragmentas. Kairėje – šurfas 4. Tolumoje – į R nuo piliakalnio suartas laukas. M. Grikpėdžio nuotr.

Fig. 1. On the right: a fragment of the defensive ditch unearthed in test pit 3. On the left: test pit 4. In the distance, the ploughed land to the E of the hillfort

2 pav. Grublėtoji keramika: 1, 2 – iš pamatų duobės 3; 3 – iš ariamo lauko. M. Grikpėdžio nuotr.

Fig. 2. Pottery with rough surfaces: 1, 2 – from foundation pit 3; 3 – from the ploughed land

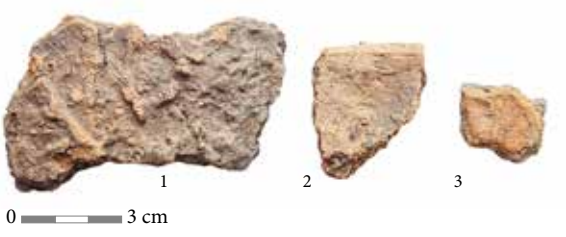

aptiktų radinių – titnago nuoskalų bei gyvulio kaulo, nepakanka griovio iškasimo bei kultūrinio sluoksnio chronologijai nustatyti. Laikui bėgant dėl gamtinių ir antropogeninių procesų vykusios reljefo erozijos metu griovys užsipildė aplinkoje vyraujančiu žvyringu gruntu. Sluoksnyje aptikta II tūkst. I pusės keramikos šukė bei kiti radiniai greičiausiai rasti ne pirminėje išmetimo vietoje, t. y. į griovį jie pateko iš artimiausios aplinkos kartu su griovio užpildu.

Už saugomos teritorijos ŠR ribos žvalgytoje ***pamatų duobėje 3*** nuo 30 cm gylio atidengtas 1,1 m ilgio, 20 cm storio tamsiai pilko grunto dėmės pakraštys. Dėmės užpildą sudarė tamsiai pilkas gruntas su smulkiais angliukais ir perdegusiais akmenimis, jame aptiktos dvi grublėtosios keramikos šukės (2 pav.). Sprendžiant pagal radinius, stratigrafiją bei objekto užpildą, tai galėtų būti III–VII a. židinys ar laužavietė, tačiau norint patvirtinti šį spėjimą reikėtų platesnių tyrimų atidengiant visą objektą. Greta žvalgytose pamatų duobėse 1–2 fiksuotas tamsiai pilko grunto kultūrinis sluoksnis 40–60 cm gylyje nuo esamo paviršiaus. Kitos pamatų duobės buvo negilios, todėl jose fiksuota tik paviršinė stratigrafija.

Suartas laukas žvalgytas 3 atskirais plotais, visuose juose aptikta radinių – 62 keramikos šukės, 3 molio tinko fragmentai, 1 akmeninis trintuvas, 2 neidentifikuotos paskirties titnago dirbiniai, 1 galimai utilizuotas ruošinys ir 9 titnago skaldymo atliekos (titnaginius radinius apibūdino Gabrielė Gudaitienė). Didžiąją dalį šukių sudaro II tūkst. I pusei būdinga apžiesta keramika, dalis indų buvo puošti linijomis ir bangelėmis (3 pav.). Žvalgymų metu aptiktos

0 5 cm

3 pav. Linijomis ir bangelėmis puošta apžiesta keramika. M. Grikpėdžio nuotr.

Fig. 3. Partly thrown pottery decorated with straight and wavy lines

3 vėlyvesnių žiestų indų bei 2 apžiestų redukcinėje aplinkoje degtų indų šukės, skirtinos XV–XIX a.

Apibendrinant 2019 m. tyrimų rezultatus pabrėžtina, jog piliakalnio Š papėdėje buvo atidengtas gynybinio griovio fragmentas. Nustatyta, jog griovys yra siekęs bent 1 m gylį nuo dabartinio paviršiaus. Žvalgymų metu už saugomos teritorijos ŠR pakraščio aptikta galimai III–VII a. datuojama laužavietė bei 10–20 cm storio kultūrinis sluoksnis. Į R nuo piliakalnio esančiame ariamame lauke surinkti 78 archeologiniai radiniai, kurių didžiąją dalį sudaro II tūkst. I pusei būdinga apžiesta keramika (konsultavo VU doktorantė D. Baltramiejūnatė). Radinių gausa ir paplitimas leidžia teigti, jog visoje žvalgytoje teritorijoje gali būti išlikęs nesuardytas kultūrinis sluoksnis ar įgilintos archeologinės struktūros. Iš viso LNM perduoti 95 radiniai.

The settlement at the foot of Žuklijai hillfort

In 2019, an investigation was conducted at the foot of Žuklijai hillfort (Trakai District, E Lithuania) at the site of planned infrastructure installations as well as at sites where earlier installation foundations were to be removed and in the ploughed land to the E of the hillfort. 4 test pits totalling 10.5 m^2 were excavated, 8 foundation pits totalling 2.5 m^2 were monitored, and 12 000 m^2 of ploughed land was surveyed. A fragment of a defensive ditch was unearthed at the N foot of the hillfort (Fig. 1). It was determined that the ditch goes down at least 1 m from the present-day surface. On the NE edge, outside the boundaries of the protected territory, a fire site, a 10th–20 cm thick cultural layer, and pottery with rough surfaces (Fig. 2) were discovered and can possibly be dated to the 3rd–7th centuries. 78 finds, the greatest part of which consists of partly thrown pottery characteristic of the first half of the 2nd millennium (Fig. 3), were collected in the ploughed land to the E of the hillfort.